

Examenverslag van geschiedenis havo, tweede tijdvak 2022

Beste leerling,

In dit examenverslag voor leerlingen proberen we een zo goed mogelijk antwoord te geven op de volgende vraag: *In hoeverre was het examen te maken met behulp van de op de cursus behandelde kennis & vaardigheden?*

Om een zo duidelijk mogelijk verslag te maken, hebben we de vragen onderverdeeld in 4 categorieën.

- I. Algemene (niet vak gerelateerde) kennis & vaardigheden
- II. Alleen-kennis/aanpak-uit-de-cursus-vraag
- III. Een-stapje-extra-vraag.
- IV. Niet voorgekomen in de cursus

De eerste categorie doet een beroep op algemene basisvaardigheden, welke we bekend veronderstellen. Categorie II en III zijn vragen die op te lossen zijn met de kennis en vaardigheden die je op de cursus geleerd hebt. De laatste categorie vragen is op de cursus niet aan bod gekomen. In *bijlage 1*, achteraan dit document, vind je een nadere toelichting van deze categorieën.

Het is belangrijk om te beseffen dat deze categorieën niets zeggen over de moeilijkheidsgraad van een vraag. Een vraag die rechtstreeks op te lossen valt met kennis en vaardigheden uit de cursus (categorie II) kan best een pittigere opgave zijn dan een vraag die niet is voorgekomen tijdens de cursus (categorie IV).

Mocht je vragen of opmerkingen hebben naar aanleiding van dit examenverslag, dan horen we dit uiteraard heel graag! Je mag ons hier altijd over mailen op info@sslleiden.nl.

Met vriendelijke groet,

Hans Huibregtse

periode	vraag	aantal punten	categorie vraag	toelichting categorie keuze:
Door de tijd heen	1	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Door kernwoorden aan te strepen die in de uitleg voorkwamen (of die je kon linken aan een stuk uitleg), kon je bepalen waar in de geschiedenis de gebeurtenissen plaatsvonden. Dit kon je doen aan de hand van het stappenplan 'Chronologievragen' (behandeld in het avondprogramma). De volgende kernwoorden had je bijvoorbeeld kunnen onderstrepen: (1) 'laatste schepen ... slaafgemaakten vervoerden', (2) 'atoomproefprogramma's', (3): 'Gorbatsjov', (4): 'loopgraven', (5): 'ontdekkingsreiziger', (6): 'East Indian Company'.
Vroegmoderne tijd	2	4	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg van de '16e Eeuw' hebben we de kenmerken van de Renaissance besproken. Om deze vraag juist te beantwoorden kon je het kenmerk van 'het ontstaan van wetenschappelijke belangstelling' (A) koppelen aan de metingen die worden gedaan in bron 1 (B). Voor het tweede kenmerk kon je 'hernieuwde oriëntatie op de klassieke oudheid' (A) koppelen aan de klassieke beeldhouwwerken die waren afgebeeld in bron 1 (B). Dat kon je doen aan de hand van stap II uit het stappenplan 'Examenvraag'.
	3	3	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg van de '16e Eeuw' zijn alle kenmerkende aspecten van de 16e eeuw aan bod gekomen. Om deze vraag juist te beantwoorden kon je het KA 'de protestantse reformatie' (A) koppelen aan het gegeven dat Wingfield volgens het anglicaanse geloof werd opgevoed (B). Voor het tweede kenmerk kon je het KA 'het conflict in de Nederlanden dat resulteerde in de stichting van een Nederlandse staat' (A) koppelen aan het gegeven dat Wingfield vocht voor de Republiek (B). Voor het derde kenmerk kon je het KA 'het begin van de Europese expansie' (A) koppelen aan het gegeven dat dat Wingfield naar Amerika vertrok om een kolonie te stichten (B). Dat kon je doen aan de hand van stap II uit het stappenplan 'Examenvraag'.
	4	2	I	Welke algemene kennis & vaardigheden kon je gebruiken? Tekstverklaren. Je kon uit de tekst halen dat er kritiek op het handelen van Wingfield was, bijvoorbeeld dat hij te hard optrad of bepaalde kolonisten voortrok (B). Hier kon je een verklaring voor het afzetten van Wingfield (A) bij bedenken, namelijk dat de medekolonisten daar ontevreden over zijden zijn. Je kon stap III van het stappenplan 'Examenvraag' gebruiken om je antwoord goed te formuleren.
	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Voor deze vraag kon je gebruikmaken van de uitleg 'Bronnen beoordelen', die in het avondprogramma werd behandeld. Tijdens deze uitleg hebben we een aantal argumenten besproken die je kon gebruiken om iets te zeggen over de betrouwbaarheid van een bron (A). Het argument 'de schrijver heeft geen bijbedoelingen' kon hier gekoppeld worden aan de bron (B), een persoonlijke brief aan een vriend (waarin Smith geen directe aanleiding heeft om de gebeurtenissen anders te omschrijven dan ze zijn voorgevallen).	

	5	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het eerste subblok van de uitleg 'Britse Rijk 1585-1900' hebben we besproken dat in de 17e eeuw de driehoekshandel in tot slaaf gemaakte mensen ontstond in het Atlantisch gebied. Dit kon je koppelen aan de gegevens, waarin Piet Hein een stad in Zuid-Amerika en een stad in Afrika veroverde.
		1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg van de '16e Eeuw' hebben we besproken dat Nederland in de 17e eeuw oorlog voerde met Spanje. Dit kon je koppelen aan het gegeven, waar Spaanse gebieden veroverd werden. Spanje verdiende zo minder geld en kon daarom minder legers inzetten tegen Nederland. Je kon dit verband formuleren met stap III van het stappenplan 'Examenvraag'.
	6	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Aan de hand van het stappenplan 'Examenvraag' kon je beredeneren dat het onderzoek van de Bondt (A) leidde tot gezonder VOC-personeel. Dit kon je koppelen aan de noodzaak voor de onderneming van de regenten (B), omdat er zo meer werk voor hen verzet kon worden.
		1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg '16e eeuw' hebben we het kenmerkende aspect 'bloei in economisch opzicht van de Nederlandse Republiek' besproken. Dit gegeven kon je gebruiken om de rest van de vraag volledig te beantwoorden.
	7	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het tweede subblok van de uitleg 'Britse Rijk 1585-1900' hebben we besproken dat de Britten aan het begin van de 17e eeuw factorijen stichtten in India (A). Met behulp van het stappenplan 'Examenvraag' kon je de verandering in positie aantonen, omdat de East India Company door de wet uit 1717 (B) nu ook haar handelsposten mocht verdedigen en forten mocht versterken.
		1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het tweede subblok van de uitleg 'Britse Rijk 1585-1900' hebben we besproken dat de Britten sinds het Verdrag van Allahabad belasting mochten heffen in India en een groot deel van het land bestuurde. Met deze kennis kon je de rest van de vraag volledig te beantwoorden.
8	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'Overzicht 16e-18e eeuw' hebben we besproken dat er eind 18e eeuw democratische revoluties (A) waren, die voortkwamen uit de roep om meer macht voor burgers en de idealen vrijheid en gelijkheid van de Verlichting. Dit kon je koppelen aan de bron (B), waarin Daendels onder andere schreef dat burgers zich moesten bevrijden uit de slavernij. Om je antwoord te formuleren, kon je stap III van het stappenplan 'Examenvraag' gebruiken.	
Door de tijd heen	9	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Door kernwoorden aan te strepen die in de uitleg voorkwamen (of die je kon linken aan een stuk uitleg), kon je bepalen waar in de geschiedenis de gebeurtenissen plaatsvonden. Dit kon je doen aan de hand van het stappenplan 'Chronologievragen' (behandeld in het avondprogramma). De volgende kernwoorden had je bijvoorbeeld kunnen onderstrepen: (1) 'aardgas', (2) 'toenemende aantal radiobezitters', (3): 'Spaanse belegering', (4): 'verlichte denkbeeld', (5): 'strijd om het Nederlandse gezag in Nederlands-Indië', (6): 'Amsterdam ... rijkdom/centrale positie wereldhandel'.
Moderne tijd	10	2	I	Welke algemene kennis & vaardigheden kon je gebruiken? Tekstverklaren. In de bron (B) kon je lezen dat de schrijvers van de petitie de kwestie eerbiedig voorlegden aan de Britse gouverneur-generaal. Hieruit kon je opmaken dat de opstellers van de petitie het bestuurlijk gezag accepteerden (A), omdat zij door het indienen van de petitie de bevoegdheid van de gouverneur-generaal erkenden. Deze gegevens kon je aan elkaar koppelen met stap II van het stappenplan 'Examenvraag'.

	2	I	Welke algemene kennis & vaardigheden kon je gebruiken? Tekstverklaren. In de bron (B) kon je lezen dat (ex)-Hindoos zich vervuilden met verboden Europees eten en drinken. Hieruit kon je opmaken dat de opstellers van de petitie zich verzetten tegen Britse culturele beïnvloeding (A), omdat ze vonden dat Hindoos die westerse gebruiken overnamen geen echte Hindoos meer waren. Deze gegevens kon je aan elkaar koppelen met stap II van het stappenplan 'Examenvraag'.
11	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het derde subblok van de uitleg 'Britse Rijk 1585-1900' hebben we besproken dat er door de Factory Acts (A) meer rechten voor arbeiders kwamen. Het laten maken van officiële verslagen (B) bevorderde de uitvoering van de Factory Acts, omdat fabriekseigenaren nu niet meer onder de uitvoering van de Factory Acts uit konden.
	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Voor deze vraag kon je gebruikmaken van de uitleg 'Bronnen beoordelen', die in het avondprogramma werd behandeld. Tijdens deze uitleg hebben we een aantal argumenten vastgesteld die je kon gebruiken om iets te zeggen over de betrouwbaarheid van een bron (A). Het argument 'de schrijver heeft geen bijbedoelingen' kon hier gekoppeld worden aan de bron (B), omdat verslagen opgesteld werden door inspecteurs die objectief moeten blijven.
	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het derde subblok van de uitleg 'Britse Rijk 1585-1900' hebben we besproken dat er in Engeland sprake was van handelskapitalisme: winst door investeren in fabrieken. In de bron (B) kon je lezen dat arbeiders niet als machines aan het werk kunnen worden gezet. Dit kon je koppelen aan een kapitalistisch standpunt (A), omdat hier vanuit de productie wordt geredeneerd: langere werkdagen zijn niet per se beter voor productie. Je kon dit verband leggen met behulp van het stappenplan 'Examenvraag'.
12	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg '19e eeuw' werd het socialisme genoemd als nieuwe politieke stroming die opkomt voor arbeiders (A). Deze kennis kon je met stap II van het stappenplan 'Examenvraag' koppelen aan het gegeven (B), waarin Octavia Hill ook streefde naar het verbeteren van de leefomstandigheden van arbeiders.
	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg '19e eeuw' hebben we besproken dat arbeiders streefden naar gelijkheid binnen het socialisme. Dit paste niet bij gegeven 1, omdat Hill door haar acties de zelfstandigheid van arbeiders juist verminderde.
	1	IV	Niet voorgekomen op de cursus: Voor deze vraag was het nodig om te weten dat de socialisten streefden naar een grote rol voor de overheid. Dit hebben wij niet in de aantekeningen opgenomen omdat het onder de grotebakstof valt.
13	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg '19e eeuw' hebben we de kenmerkende aspecten van deze periode besproken. Het eerste kenmerkende aspect, 'de industriële revolutie', kon je koppelen aan Elzas-Lotharingen omdat de delfstoffen in het gebied hierdoor erg gewild werden. Het tweede kenmerkend aspect, 'de opkomst van nationalisme', kon je koppelen aan Elzas-Lotharingen omdat dit een grotendeels Duitssprekend gebied was (waardoor Duitsland het belangrijk vond om 'hun' bevolking op te nemen in een gebied met dezelfde taal/cultuur).
14	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg '19e eeuw' hebben we besproken dat het confessionalisme een voorbeeld was van een emancipatiebeweging, die voortschrijdende democratisering (A) door algemeen kiesrecht als gevolg had. Je kon bij deze vraag beredeneren dat dit kiesrecht tot weer meer emancipatie zou leiden, omdat meer mensen politiek actief konden worden. Dit kon je terugzien in de bron (B), waar katholieke studenten stemmen gaan werven bij arbeiders die nu mogen stemmen.

15	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Deze vraag kon je beantwoorden met de strategie van het stappenplan 'Chronologie' (behandeld in het avondprogramma). Door kernwoorden en definities aan te strepen die in het eerste subblok van de uitleg 'Duitsland in Europa 1918-1991' voorkwamen, kon je de gegevens 1 t/m 4 koppelen aan de vijf gebeurtenissen (a t/m e). De volgende kernwoorden had je bijvoorbeeld kunnen onderstrepen: - (1) 'genazificeerd' paste bij (b) 'NSDAP ... verenigd en loyaal' - (2) 'verzoeningspolitiek' paste bij (a) 'Frankrijk ... teruggetrokken uit het Rijnland' - (3) 'integratie met Europa' paste bij (e) 'betrekkingen met West-Europese landen' - (4) 'Bondsrepubliek ... streven naar eenheid' paste bij (c) 'Bondsrepubliek ... alle deelstaten'
16	2	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? In het eerste subblok van de uitleg 'Duitsland in Europa 1918-1991' is uitgelegd dat het Verdrag van Versailles bestond uit gebiedsverlies en herstelbetalingen. De extra denkstap die je hier kon maken, was bedenken dat (zoals je bij vraag 13 had kunnen beredeneren) Elzas-Lotharingen een winstgevend gebied was vanwege de delfstoffen/industrialisatie. Met behulp van stap II van het stappenplan 'Examenvraag' kon je vervolgens het verband leggen dat het verlies van zo'n winstgevend gebied, het doen van herstelbetalingen moeilijker zou maken.
17	4	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het eerste subblok van de uitleg 'Duitsland in Europa 1918-1991' hebben we verschillende kenmerken van het nationaalsocialisme (A) besproken. Het eerste kenmerk, 'toepassen van censuur' / 'totalitaire staat', kon je koppelen aan bron 7 (B), waarin stond dat kranten streng werden gecontroleerd. Het tweede kenmerk, 'de haat tegen Joden' / 'Volksgemeinschaft', kon je koppelen aan de bron waarin Joden als niet-Duits worden aangewezen.
18	2	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? In het eerste subblok van de uitleg 'Duitsland 1918-1991' bespraken we de crisis van het wereldkapitalisme in Duitsland. De extra denkstap die je kon maken, was bedenken dat deze crisis ook in Nederland voor veel armoede zorgde. Hieruit kon je beredeneren dat er waarschijnlijk een economisch punt van kritiek zou zijn in 1932, omdat deelnemen aan de Olympische Spelen erg duur was. Je kon je antwoord vervolgens formuleren met stap III van het stappenplan 'Examenvraag'.
	2	I	Welke algemene kennis & vaardigheden kon je gebruiken? Redeneren. In het gegeven kon je lezen dat de Olympische Spelen in 1936 in Berlijn werden gehouden. Je kon beredeneren dat de Nederlanders in die tijd om politieke redenen kritiek hadden (A), omdat ze het niet eens waren met Hitler's NSDAP die aan de macht was. Dit kon je koppelen aan het kenmerkend aspect (A) 'de totalitaire ideologie van het nationaalsocialisme in de praktijk' met behulp van stap II van het stappenplan 'Examenvraag'.
19	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het tweede subblok van de uitleg 'Duitsland in Europa 1918-1991' hebben we de definitie van de Trumandoctrine besproken. Om het eerste punt van deze vraag te halen, kon je deze definitie geven.
	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het tweede subblok van de uitleg 'Duitsland in Europa 1918-1991' hebben we twee manieren gegeven waarop de VS de Trumandoctrine wilde realiseren. Eén manier was het Marshallplan. Bij het tweede deel van deze vraag kon je deze economische beleidsmaatregel (A) koppelen aan de bron, waarin het Marshallplan werd ondersteund, door te zeggen dat er te weinig eten was in de Amerikaanse zone (waardoor Duitsers voor het communisme zouden kiezen). Je kon dit verband formuleren met behulp van stap III van het stappenplan 'Examenvraag'.

20	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het eerste subblok van de uitleg 'Duitsland in Europa 1918-1991' is besproken dat de Tweede Wereldoorlog in 1939 uitbrak en Nederland bezet werd door de Duitsers. Deze politieke situatie (A), waarin Nederland onderdrukt werd door een totalitair regime, werd door de maker van de prent vergeleken met de het regeringsbeleid in de DDR. Met stap II van het stappenplan 'Vragen met Prenten' kon je dit ook als bronelement in de prent (B) herkennen en vervolgens met stap III de mening van de maker opstellen.
	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Voor deze vraag kon je het stappenplan 'Prenten' gebruiken. Op basis van het bronelement waarin de vuist van de Sovjet-Unie de arbeider neersloeg, kon je beredeneren dat de maker van mening was dat de regering van de DDR de macht niet zelf in handen had.
21	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het eerste subblok van de uitleg 'Nederland 1948-2008' hebben we besproken dat Nederland na de oorlog een geleide loonpolitiek voerde. Dit beleid (A) kon je koppelen aan de bron (B), waarin Romme voorstelt dat lonen meer mogen stijgen.
	1	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? In het eerste subblok van de uitleg 'Nederland 1948-2008' hebben we besproken dat er na de Tweede Wereldoorlog lange tijd rooms-rode kabinetten waren, waarin socialisten en katholieken samen regeerden. De extra denkstap die je kon maken, was bedenken dat deze samenwerking door het verbreken van de geleide loonpolitiek onder druk kwam te staan.
22	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het eerste subblok van de uitleg 'Nederland 1948-2008' hebben we besproken dat in de jaren 60, door economische groei en industrialisatie, een consumptiemaatschappij ontstond. Deze economische ontwikkeling (A) kon je koppelen aan een element uit bron 11 (B), zoals de oproep 'koop koop koop koop koop koop'. De mening van de maker kon je formuleren met behulp van stap IV van het stappenplan 'Prenten'.
23	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het tweede subblok van de uitleg 'Nederland 1948-2008' hebben we besproken dat Nederland in de jaren 80 een gedoogbeleid voerde, waarin softdrugs getolereerd werden.
	2	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? In het tweede subblok van de uitleg 'Nederland 1948-2008' hebben we besproken dat Nederland vanaf 1985 meedeed aan het Verdrag van Schengen (A), waardoor er vrij verkeer van mensen en goederen kwam. De extra denkstap die je kon maken, was bedenken dat hierdoor softdrugs ook zonder controle naar Duitsland vervoerd konden worden. Dit kon je koppelen aan de noodzaak voor Duitsland en Nederland om te praten over het softdrugsbeleid (B) en afspraken hierover te maken. Je kon je antwoord formuleren met stap III van het stappenplan 'Examenvraag'.
24	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het tweede subblok van de uitleg 'Duitsland in Europa 1918-1991' hebben we besproken wat de Brezjnevdoctrine inhoudt: de SU grijpt militair in als een Oostblokland minder communistisch wordt. In het vierde subblok van deze uitleg leerden we vervolgens dat de perestrojka en glasnost van Gorbatsjov leidden tot het loslaten van deze Brezjnev-doctrine in de jaren 80. Deze beleidsverandering (A) kon je koppelen aan de 'Frank-Sinatra-doctrine' (B), want het gegeven stelt dat Oost-Europa het nu op hun manier doet. Je kon deze koppeling maken met stap II van het stappenplan 'Examenvraag'.
	1	I	Welke algemene kennis & vaardigheden kon je gebruiken? Redeneren. In het gegeven kon je lezen dat 'these boots are made for walking' van toepassing was. Je kon beredeneren dat dit gold voor de Oostbloklanden, die zouden weglopen van de Sovjet-Unie na het loslaten van de Brezjnev-doctrine (waardoor het Oostblok niet langer communistisch zou blijven).

	25	2	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? In het tweede subblok van de uitleg 'Nederland 1948-2008' hebben we besproken dat door de uitbreiding van de NAVO in de jaren 80 en 90, Nederland minder invloed in Europa had (A). Dit kon je koppelen aan de uitspraak (B), waarin werd gezegd dat Europa veranderde. De extra denkstap die je kon maken, was bedenken dat Europa veranderde, omdat de landen uit het Oostblok erbij kwamen. Door deze denkstap maken, kon je de uitspraak koppelen aan de kennis over de politieke rol van Nederland met behulp van stap II van het stappenplan 'Examenvraag'.
	26	2	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? In het tweede subblok van de uitleg 'Nederland 1948-2008' hebben we besproken dat rap in de jaren 80 opkwam in Nederland als beweging tegen armoede en racisme. De extra denkstap die je kon maken, was bedenken dat dit ook de oorspronkelijke boodschap van rapmuziek was, die ontstond in de Verenigde Staten (A). Deze definitie paste niet bij bron 12 (B), waarin gangsta rap werd omschreven als een gewelddadige, criminele en vrouwonvriendelijke levensstijl.
		1	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? In het tweede subblok van de uitleg 'Nederland 1948-2008' hebben we besproken dat de digitale revolutie in de jaren 90 gebeurde (A). De extra denkstap die je kon maken, was bedenken dat de digitale revolutie allerlei digitale platforms met zich meebracht. Dit kon je koppelen aan de bron (B), waar Van Osch ervoor waarschuwde dat op deze platforms, zoals MTV en videogames, boodschappen sneller verspreid konden worden.
		72		

verdeling per categorie:

categorie	aantal punten	percentage
I	9	13%
II	50	69%
III	12	17%
IV	1	1%
	72	100%

In hoeverre was het examen te maken met behulp van de op de cursus opgedane kennis & vaardigheden?

Dit gold voor: 99% van de vragen (namelijk categorie I, II en III).

Bijlage 1: Toelichting categorieën

Categorie I: Algemene (niet vak gerelateerde) kennis & vaardigheden

Dit betreft de volgende vragen: vragen waarbij een beroep wordt gedaan op algemene kennis & vaardigheden. Dit zijn kennis & vaardigheden die niet zijn opgenomen in de eindtermen in de syllabus.

Categorie II: alleen-kennis/aanpak-uit-de-cursus-vraag

Dit betreft de volgende vragen:

- Vragen die letterlijk voorkomen in de uitleg (in de uitleg of in een klassikaal voorbeeld);
- Vragen die letterlijk met een stappenplan op te lossen zijn;
- Vragen die vergelijkbaar zijn met opgaven uit de opgavenbundel die vrijwel altijd worden opgegeven door de hoofddocent;
- Theorievragen die niet worden behandeld op de cursus, maar die we je van tevoren via de vakkenpagina geadviseerd hebben te leren (uit bijv. Samengevat);
- Vragen die vergelijkbaar zijn met vragen uit de voorbereidende opgaven.

Categorie III: een-stapje-extra-vraag

Dit betreffen vragen waarbij je, de naam zegt het al, een stapje extra moet zetten. Oftewel: je moest je kennis en vaardigheden behandeld tijdens de cursus combineren met een stukje 'inzicht'. Bijvoorbeeld:

- Je moet net even buiten het stappenplan om denken;
- Je moet informatie uit de tekst halen om een bepaalde variabele voor een formule of berekening uit te rekenen.

Categorie IV: niet voorgekomen op de cursus

Dit betreft de volgende vragen:

- Vragen over grotebakstof (examenstof die niet behandeld is tijdens de cursus). De stof is niet voorkomen in de standaard opgegeven opgaven, de voorbereidende opgaven of opgegeven stof op de vakkenpagina.
- Vragen waarvan je redelijkerwijs niet kon vaststellen dat het om een op de cursus behandeld concept in een andere context gaat.